

УДК 338.43:330.341.2

О. В. Піщенко,

д. е. н., директор, Прилуцька дослідна станція інституту садівництва Національної академії аграрних наук України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6804-6086>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.10.26

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

O. Pishchenko,

Doctor of Economic Sciences, Director, Pryluky Research Station of the Institute of Horticulture of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

INNOVATIVE MECHANISMS FOR ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE IN CONDITIONS OF MILITARY CHALLENGES

Статтю присвячено дослідженню інноваційних механізмів забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України в умовах воєнних викликів, трансформації продовольчих ринків, порушення логістичних ланцюгів, ресурсних обмежень та ризиків для продовольчої безпеки. Обґрунтовано, що аграрний сектор виконує виробничу й експортну функції, а також набуває стратегічного значення як складова економічної стійкості, розвитку сільських територій та безпеки держави. Визначено, що традиційні моделі аграрного виробництва в умовах війни є недостатньо ефективними через руйнування інфраструктури, мінування земель, обмежений доступ до фінансів, дефіцит робочої сили, зростання вартості ресурсів та нестабільність збуту. Розкрито сутність інноваційних механізмів як сукупності технологічних, організаційно-економічних, фінансових, логістичних, інституційних та екологічних інструментів, спрямованих на підвищення адаптивності, продуктивності, ресурсної ефективності й конкурентоспроможності виробництва. Особливу увагу приділено цифровізації аграрного управління, точному землеробству, аграрним платформам, фінансовим інструментам, державно-приватному партнерству, кооперації, переробці продукції, енергоефективним рішенням та екологізації процесів. Доведено, що інноваційна модернізація аграрного сектору має поєднувати антикризові заходи з довгостроковими орієнтирами: відновленням виробничого потенціалу, продовольчою самодостатністю та інтеграцією до європейського аграрного простору. Наукова новизна полягає в обґрунтуванні комплексного підходу до формування інноваційних механізмів сталого розвитку аграрного сектору в умовах воєнної економіки. Практичне значення результатів полягає у можливості використання при розробленні аграрної політики, програм відновлення та стратегій продовольчої безпеки України. Запропоновано посилити роль державної підтримки, науково-освітнього супроводу та інвестиційного стимулювання у процесі впровадження інноваційних рішень в аграрне виробництво. Обґрунтовано, що поєднання технологічної модернізації, фінансової стійкості та екологічної відповідальності здатне сформувати нову модель розвитку аграрного сектору, орієнтовану на відновлення, конкурентоспроможність і довгострокову продовольчу безпеку України.

The article is devoted to the study of innovative mechanisms for ensuring the sustainable development of the agricultural sector of Ukraine in the conditions of military challenges, transformation of food markets, disruption of logistics chains, resource constraints and risks to food security. It is substantiated that the agricultural sector performs production and export functions, and also acquires strategic importance as a component of economic stability, development of rural areas and security of the state. It is determined that traditional models of agricultural production in war conditions are not effective enough due to the destruction of infrastructure, land mining, limited access to finance, labor shortage, increasing resource costs and instability of sales. The essence of innovative mechanisms is revealed as a set of technological, organizational-economic, financial, logistical,

institutional and environmental instruments aimed at increasing adaptability, productivity, resource efficiency and competitiveness of production. Particular attention is paid to the digitalization of agricultural management, precision agriculture, agricultural platforms, financial instruments, public-private partnership, cooperation, product processing, energy-efficient solutions and greening of processes. It is proven that innovative modernization of the agricultural sector should combine anti-crisis measures with long-term guidelines: restoration of production potential, food self-sufficiency and integration into the European agricultural space. The scientific novelty lies in the justification of a comprehensive approach to the formation of innovative mechanisms for sustainable development of the agricultural sector in the conditions of a war economy. The practical significance of the results lies in the possibility of using them in the development of agricultural policy, recovery programs and food security strategies of Ukraine. It is proposed to strengthen the role of state support, scientific and educational support and investment incentives in the process of introducing innovative solutions into agricultural production. It is substantiated that the combination of technological modernization, financial sustainability, and environmental responsibility can form a new model of agricultural sector development focused on recovery, competitiveness, and long-term food security of Ukraine.

Ключові слова: аграрний сектор, сталий розвиток, інноваційні механізми, продовольча безпека, воєнні виклики, цифровізація, агропромисловий комплекс.

Key words: agricultural sector, sustainable development, innovative mechanisms, food security, military challenges, digitalization, agro-industrial complex.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Аграрний сектор України в умовах повномасштабної війни опинився в ситуації безпрецедентного поєднання виробничих, логістичних, фінансових, екологічних та соціальних викликів. До початку воєнних дій агропромисловий комплекс був одним із ключових драйверів національної економіки, формував значну частку валютних надходжень, забезпечував зайнятість у сільських територіях та відігравав важливу роль у підтриманні продовольчої безпеки не лише України, а й окремих сегментів світового продовольчого ринку.

У таких обставинах проблема сталого розвитку аграрного сектору набуває нового змісту. Якщо в довоєнний період сталість аграрного виробництва переважно пов'язувалася з екологізацією, технологічним оновленням, підвищенням продуктивності та конкурентоспроможності, то в умовах війни вона безпосередньо поєднується з питаннями ви-

живання підприємств, збереження виробничого потенціалу, гарантування продовольчої доступності, підтримки сільського населення та забезпечення економічної стійкості держави.

Важливість цієї проблеми посилюється тим, що продовольча безпека є невід'ємною складовою національної безпеки. У наукових працях наголошується, що продовольча безпека має розглядатися не лише як наявність достатніх обсягів продовольства, а як комплексна система економічної доступності, стабільності постачання, якості харчових продуктів, ефективності аграрного виробництва та спроможності держави реагувати на внутрішні й зовнішні загрози [1; 3].

Таким чином, наукова проблема полягає в необхідності обґрунтування комплексного підходу до формування інноваційних механізмів, які здатні забезпечити не лише поточну адаптацію аграрного сектору до воєнних викликів, а й його післявоєнне відновлення на засадах продуктивності, екологічної відповідальності, фінансової стійкості та продовольчої безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання сталого розвитку аграрного сектору, продовольчої безпеки та інноваційного оновлення агропромислового комплексу знайшли відображення у працях багатьох вітчизняних дослідників. Зокрема, Д. В. Крилов розглядає продовольчу безпеку як складову системи національної безпеки, наголошуючи на її теоретико-методологічному значенні та необхідності системного державного регулювання в умовах нестабільності [1].

В. Франчук аналізує особливості забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнного часу, акцентуючи увагу на проблемах виробництва, логістики, доступності продовольства та необхідності переорієнтації управлінських рішень відповідно до кризових обставин [2]. Праці Р. Мудрака присвячені теоретичному осмисленню концепції продовольчої безпеки та її адаптації до української практики [3].

Г. Н. Алішов досліджує чинники, що формують рівень продовольчої безпеки України, серед яких особливе місце посідають виробничі ресурси, економічна доступність продовольства, розвиток аграрного виробництва та ефективність державного регулювання [4]. О. В. Ніколюк, Г. П. Атамась та Б. Б. Шумілов аналізують продовольчу безпеку в умовах соціально-економічних трансформацій [5].

А. А. Шевченко, О. П. Петренко та Н. С. Іванюк розглядають продовольчу безпеку України в умовах війни та визначають пріоритетні напрями врегулювання її стану [6]. Н. В. Котенко та Л. М. Поліщук досліджують фінансову політику в агропромисловому комплексі як фактор забезпечення продовольчої безпеки [7].

Попри значну кількість наукових напрацювань, потребує подальшого поглиблення питання комплексного поєднання технологічних, фінансових, логістичних, інституційних та екологічних інновацій у межах єдиного механізму сталого розвитку аграрного сектору в умовах воєнних викликів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає в обґрунтуванні інноваційних механізмів забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України в умовах воєнних викликів та визначенні пріоритетних напрямів їх упровадження з урахуванням завдань продовольчої безпеки, економічної стійкості та післявоєнного відновлення.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: розкрити зміст сталого розвитку аграрного сектору в умовах

війни; визначити основні загрози функціонуванню агропромислового комплексу; систематизувати інноваційні механізми адаптації аграрного виробництва до кризових умов; обґрунтувати роль цифрових, фінансових, логістичних, організаційних та екологічних інновацій; визначити перспективи використання інноваційних підходів у державній аграрній політиці та регіональних програмах відновлення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сталий розвиток аграрного сектору в умовах воєнних викликів доцільно розглядати як здатність агропромислової системи забезпечувати безперервність виробництва, економічну життєздатність підприємств, продовольчу доступність для населення, збереження природно-ресурсного потенціалу та адаптацію до динамічних ризиків зовнішнього середовища. На відміну від традиційного розуміння сталості, яке переважно базується на балансі економічної, соціальної та екологічної складових, воєнний контекст актуалізує ще одну важливу характеристику — резильєнтність, тобто спроможність системи витримувати потрясіння, швидко відновлюватися та перебудовуватися відповідно до нових умов.

Аграрний сектор України в період війни стикається з комплексом взаємопов'язаних загроз. Передусім це фізичне руйнування виробничих активів, втрата або тимчасова недоступність частини земельних ресурсів, порушення технологічних циклів, дефіцит пального, добрив, насіння, засобів захисту рослин, техніки та запасних частин. Особливою проблемою є зростання логістичних витрат, що негативно впливає на прибутковість аграрних підприємств і конкурентоспроможність української продукції на зовнішніх ринках.

У цих умовах інноваційні механізми мають виконувати не допоміжну, а системоутворюючу функцію. Вони повинні забезпечувати перехід від реактивної моделі управління, коли рішення ухвалюються лише у відповідь на кризу, до проактивної моделі, орієнтованої на прогнозування ризиків, диверсифікацію ресурсів, підвищення ефективності виробництва та створення нових джерел доданої вартості (табл. 1).

Дані таблиці 1 засвідчують, що воєнні виклики не можуть бути подолані лише адміністративними або компенсаційними заходами. Вони потребують одночасного впровадження

Таблиця 1. Ключові воєнні виклики аграрного сектору та інноваційні напрями реагування

Група викликів	Прояв у функціонуванні аграрного сектору	Інноваційний механізм реагування	Очікуваний результат
Ресурсні обмеження	Дефіцит пального, добрив, насіння, техніки, зростання собівартості	Точне землеробство, цифрове планування ресурсів, енергоефективні технології	Оптимізація витрат, зменшення втрат, підвищення продуктивності
Логістичні ризики	Порушення портової, залізничної та складської інфраструктури	Мультимодальна логістика, цифровий облік товарних потоків, регіональні хаби	Диверсифікація каналів збуту та скорочення логістичних витрат
Фінансова нестійкість	Обмежений доступ до кредитів, висока ризиковість інвестицій	Гарантійні фонди, аграрні розписки, електронні аграрні ноти, страхування ризиків	Розширення доступу до капіталу та стабілізація виробничого циклу
Екологічні наслідки війни	Мінування земель, деградація ґрунтів, пошкодження водної інфраструктури	Екомоніторинг, ґрунтозахисні технології, рекультивация, кліматично орієнтоване землеробство	Відновлення природно-ресурсного потенціалу та довгострокова сталість
Соціально-територіальні ризики	Скорочення зайнятості, міграція, зниження доходів сільського населення	Кооперація, локальна переробка, підтримка малих виробників, агрокластери	Збереження зайнятості та відновлення сільських територій

Джерело: авторська систематизація на основі [1; 2; 6; 7].

технологічних, фінансових та інституційних інструментів, які формують нову архітектуру аграрної стійкості. Особливо важливим є перехід від підтримки окремих виробничих операцій до підтримки цілісних ланцюгів створення вартості — від доступу до землі, ресурсів і фінансування до переробки, логістики, експорту та внутрішньої продовольчої доступності.

Першим базовим напрямом інноваційної трансформації є цифровізація аграрного управління. Вона охоплює електронні реєстри виробників, цифрові кабінети аграріїв, геоінформаційні системи, супутниковий моніторинг, програмні рішення для планування виробництва, облік матеріально-технічних ресурсів і контроль руху продукції. Цифровізація дозволяє зменшити інформаційну асиметрію між державою, виробниками, кредиторами та ринковими партнерами, а також створює передумови для прозорого розподілу державної підтримки.

Другим напрямом є точне землеробство, яке в умовах дефіциту ресурсів має особливе практичне значення. Його застосування дає можливість диференційовано вносити добрива, ра-

ціонально використовувати воду, пальне та засоби захисту рослин, а також оперативно реагувати на зміни стану посівів. Для підприємств, що працюють у зонах підвищеного ризику або мають обмежений доступ до окремих земельних ділянок, дистанційні технології моніторингу стають інструментом не лише підвищення ефективності, а й безпеки управлінських рішень.

Наявність значної частки експортованої продукції в структурі виробництва посилює потребу в інноваціях логістичного та інституційного характеру. За умов нестабільності морських маршрутів, загроз енергетичній інфраструктурі та зміни зовнішньоторговельних режимів аграрна політика має стимулювати не лише фізичне вивезення сировини, а й розвиток внутрішньої переробки, зберігання, сертифікації та просування продукції з вищою доданою вартістю.

Фінансові інновації є окремим блоком забезпечення сталого розвитку аграрного сектору. Їх значення визначається тим, що аграрне виробництво має сезонний характер, потребує значних оборотних коштів і водночас функці-

онує в умовах підвищеного ризику. Відтак традиційні банківські кредити не завжди відповідають потребам виробників, особливо малих і середніх господарств, які не мають достатньої заставної бази або працюють у прифронтових регіонах.

У цьому контексті перспективними є гарантійні механізми, компенсація процентних ставок, аграрні розписки, електронні аграрні ноти, страхування ризиків, лізингові програми, гранти на переробку та енергоефективність. За даними OECD, у 2024 році Україна розвивала програми підтримки малих виробників, компенсації витрат, відновлення іригації, розмінування земель та цифрових реєстрів, а також запроваджувала електронні аграрні ноти як інструмент розширення фінансування [8–9].

Таблиця 2 демонструє, що найбільш пріоритетними в умовах воєнних викликів є цифровізація, фінансові інструменти, логістична стійкість і точне землеробство. Такий розподіл пояснюється тим, що саме ці механізми безпосередньо впливають на здатність аграрного підприємства підтримувати виробничий цикл, зберігати доступ до ринків, управляти витратами та отримувати фінансування. Водночас переробка, енергоефективність та екологізація мають переважно середньо- і довгостроковий ефект, але саме вони визначають якість післявоєнної модернізації.

Логістичні інновації мають розглядатися як стратегічний напрям з огляду на експортну роль аграрного сектору. Вони включають розвиток альтернативних транспортних маршрутів, підвищення пропускної здатності залізничної та річкової інфраструктури, модернізацію елеваторів, створення регіональних логістичних хабів, цифрове планування вантажопотоків і розширення потужностей для довгострокового зберігання. В умовах війни логістика перестає бути лише операційною функцією та перетворюється на ключовий чинник конкурентоспроможності.

Особливу увагу необхідно приділяти розвитку переробки сільськогосподарської продукції. Сировинна модель експорту залишається вразливою через залежність від світових цін, транспортних витрат і торговельних обмежень. Натомість поглиблення переробки зернових, олійних, плодово-ягідної, м'ясо-молочної та овочевої продукції дає змогу збільшити додану вартість, розширити податкову базу, створити робочі місця в громадах і зменшити залежність від експорту сировини.

Організаційно-економічні інновації мають забезпечити включення малих і середніх виробників у нові ланцюги вартості. Йдеться про розвиток кооперативів, аграрних кластерів, спільних сервісних центрів, локальних брендів, контрактного виробництва, партнерства між

Таблиця 2. Фінансові інновації та інструменти підтримки аграрного сектору в умовах війни

Інструмент	Сутність	Цільова група	Очікуваний вплив на сталість
Електронні аграрні ноти	Цінний папір, пов'язаний із майбутньою або іншими аграрними активами	Виробники рослинницької та тваринницької продукції	Розширення доступу до коротко- і середньострокового фінансування
Гарантійні фонди та кредитні програми	Часткове покриття ризиків кредиторів і здешевлення вартості капіталу	Малі та середні господарства, фермери, переробники	Підтримка посівної, оновлення техніки, стабілізація оборотного капіталу
Страхування воєнних і кліматичних ризиків	Компенсація втрат у разі пошкодження активів, врожаю або логістичних збоїв	Підприємства в зонах підвищеного ризику	Зменшення невизначеності та підвищення інвестиційної привабливості
Гранти на переробку та енергоефективність	Цільове співфінансування модернізації виробництва	Переробні підприємства, кооперативи, громади	Створення доданої вартості, робочих місць і локальної економічної бази
Компенсація розмінування земель	Відшкодування частини витрат на очищення територій	Власники та користувачі сільськогосподарських земель	Повернення земель до продуктивного використання

Джерело: узагальнено автором з урахуванням [7; 9].

громадами, бізнесом і науковими установами. Такі механізми особливо важливі для територій, де великі агрохолдинги не можуть повністю компенсувати втрати зайнятості, доходів і локальної економічної активності.

Екологічна та енергетична складові інноваційного розвитку мають принципове значення для післявоєнного відновлення. Воєнні дії спричинили деградацію земель, забруднення територій, руйнування іригаційних систем, пошкодження складів, ферм, елеваторів і переробних потужностей. Тому відновлення аграрного сектору не може обмежуватися простим поверненням до довоєнної моделі господарювання. Воно має передбачати ґрунтозахисні технології, раціональне водокористування, відновлення меліоративної інфраструктури, біологізацію землеробства, розвиток органічного виробництва та впровадження систем екологічного моніторингу.

Енергетичні інновації передбачають використання біомаси, біогазу, сонячної енергії, енергоефективних сушарок, автономних систем живлення для елеваторів і ферм, а також технологій утилізації аграрних відходів. Для багатьох громад такі рішення можуть стати не лише інструментом зменшення витрат, а й чинником енергетичної безпеки. Крім того, розвиток біоенергетики посилює міжгалузеві зв'язки між аграрним сектором, енергетикою, переробкою та комунальною інфраструктурою.

Інституційна складова є умовою результативності всіх інших механізмів. Держава повинна формувати прозорі правила підтримки, забезпечувати функціонування цифрових реєстрів, узгоджувати аграрну політику з політикою регіонального розвитку, кліматичною політикою, експортною стратегією та євроінтеграційними зобов'язаннями. Водночас органи місцевого самоврядування мають бути активними учасниками формування локальних продовольчих систем, підтримки малих виробників, залучення інвестицій у переробку та розвитку інфраструктури сільських територій.

У міжнародному та європейському контексті інноваційна трансформація українського аграрного сектору має відповідати принципам конкурентоспроможності, простежуваності продукції, екологічної відповідальності та безпеки харчових продуктів. З огляду на євроінтеграційний курс України особливого значення набуває гармонізація стандартів, розвиток електронних сертифікатів, цифрових реєстрів, систем контролю якості та інструментів підтримки кліматично орієнтованого сільського господарства [9].

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що інноваційна модель сталого розвитку аграрного сектору України в умовах воєнних викликів повинна базуватися на поєднанні трьох стратегічних орієнтирів. Перший — забезпечення поточної продовольчої стабільності, що передбачає підтримку виробників, збереження виробничих циклів і доступність продовольства для населення. Другий — формування адаптивної аграрної економіки, здатної функціонувати в умовах ризику, нестабільності та ресурсних обмежень. Третій — післявоєнна модернізація, спрямована на технологічне оновлення, екологічну відповідальність, розвиток переробки, інтеграцію до європейських стандартів і підвищення доданої вартості аграрної продукції.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

За результатами проведеного дослідження встановлено, що аграрний сектор України в умовах воєнних викликів потребує не лише антикризової підтримки, а й системної інноваційної модернізації, спрямованої на забезпечення сталого розвитку, продовольчої безпеки та економічної стійкості держави. Доведено, що війна істотно змінила умови функціонування агропромислового комплексу, загостривши проблеми доступу до ресурсів, фінансування, логістики, трудового потенціалу, енергозабезпечення та ринків збуту.

Обґрунтовано, що інноваційні механізми сталого розвитку аграрного сектору мають формуватися як комплекс взаємопов'язаних технологічних, фінансових, організаційно-економічних, логістичних, екологічних, енергетичних та інституційних інструментів. Їх упровадження дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів, зменшити виробничі втрати, розширити доступ аграрних підприємств до фінансування, посилити логістичну стійкість, сприяти розвитку переробки, підтримати сільські території та створити умови для довгострокової продовольчої безпеки.

Визначено, що особливого значення набувають цифровізація аграрного управління, точне землеробство, дистанційний моніторинг, аграрна кооперація, розвиток переробних потужностей, альтернативна енергетика, страхування ризиків, пільгове фінансування та державно-приватне партнерство. Саме поєднання цих інструментів може забезпечити перехід від сировинної та вразливої моделі аграрного розвитку до більш стійкої, технологічної та орієнтованої на додану вартість.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості їх використання при формуванні державної аграрної політики, програм підтримки аграрних виробників, регіональних стратегій продовольчої безпеки, планів післявоєнного відновлення сільських територій та інноваційних програм розвитку агропромислового комплексу. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з оцінюванням ефективності конкретних інноваційних інструментів у різних типах аграрних підприємств, розробленням моделей фінансової підтримки аграрних інновацій, аналізом регіональних відмінностей відновлення аграрного сектору та формуванням механізмів інтеграції українського аграрного виробництва до європейського економічного простору.

Література:

1. Крилов Д. В. Продовольча безпека: теоретико-методологічні основи та місце в системі національної безпеки. Публічне управління та митне адміністрування. 2024. № 3 (11). С. 76—84. DOI: 10.54929/2786-5738-2024-11-03-09.
2. Франчук В. Забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнного часу. Економіка та держава. 2024. № 6. С. 21—28.
3. Мудрак Р. Концепція продовольчої безпеки: теорія і українська практика. Формування ринкової економіки. 2024. № 41. С. 112—123. DOI: 10.55643/fcapter.1.54.2024.4194.
4. Алішов Г. Н. Продовольча безпека України та чинники, що формують її рівень. Економіка та суспільство. 2017. № 13. С. 165—171.
5. Ніколюк О. В., Атамась Г. П., Шумілов Б. Б. Продовольча безпека України в умовах соціально-економічних трансформацій. Фінанси і кредит. 2023. № 2 (86). С. 45—54.
6. Шевченко А. А., Петренко О. П., Іванюк Н. С. Продовольча безпека України в умовах війни та пріоритетні напрямки врегулювання її стану. Економіка та суспільство. 2024. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3374/3301>.
7. Котенко Н. В., Поліщук Л. М. Фінансова політика в агропромисловому комплексі як фактор забезпечення продовольчої безпеки. Економічний вісник університету. 2021. Вип. 49. С. 72—80.
8. USDA Foreign Agricultural Service. Ukraine: Grain and Feed Quarterly. Report UP2025-0002. Kyiv, 2025. URL: https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/Download-ReportByFileName?fileName=Grain+and+Feed+Quarterly_Kyiv_Ukraine_UP2025-0002.pdf.

9. OECD. Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2025: Ukraine. Paris: OECD Publishing, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2025_a80ac398-en/full-report/ukraine_0e71d61e.html.

References:

1. Krylov, D. V. (2024), "Food security: theoretical and methodological foundations and place in the national security system", *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, vol. 3 (11), pp. 76—84. DOI: 10.54929/2786-5738-2024-11-03-09.
2. Franchuk, V. (2024), "Ensuring food security of Ukraine in wartime conditions", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 6, pp. 21—28.
3. Mudrak, R. (2024), "The concept of food security: theory and Ukrainian practice", *Formuvannia rynkovoї ekonomiky*, vol. 41, pp. 112—123. DOI: 10.55643/fcapter.1.54.2024.4194.
4. Alishov, H. N. (2017), "Food security of Ukraine and factors shaping its level", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 13, pp. 165—171.
5. Nikoliuk, O. V., Atamas, H. P. and Shumilov, B. B. (2023), "Food security of Ukraine in the conditions of socio-economic transformations", *Finansy i kredyt*, vol. 2 (86), pp. 45—54.
6. Shevchenko, A. A., Petrenko, O. P. and Ivaniuk, N. S. (2024), "Food security of Ukraine in the conditions of war and priority directions for regulating its state", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 59, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3374/3301> (Accessed 05 May 2026).
7. Kotenko, N. V. and Polishchuk, L. M. (2021), "Financial policy in the agro-industrial complex as a factor in ensuring food security", *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, vol. 49, pp. 72—80.
8. USDA Foreign Agricultural Service (2025), "Ukraine: Grain and Feed Quarterly", Report UP2025-0002, available at: https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/Download-ReportByFileName?fileName=Grain+and+Feed+Quarterly_Kyiv_Ukraine_UP2025-0002.pdf (Accessed 05 May 2026).
9. OECD (2025), *Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2025: Ukraine*, OECD Publishing, Paris, available at: https://www.oecd.org/en/publications/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2025_a80ac398-en/full-report/ukraine_0e71d61e.html (Accessed 05 May 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 08.05.26

Процецензовано / Revised: 15.05.26

Дата публікації / Published: 21.05.26